

kao model za daljnja istraživanja i popularizaciju specifičnih tema poput ove, vezanih uz ekonomsku povijest gradova.

Nenad Vajzović

BOŽENA VRANJEŠ-ŠOLJAN, STANOVNIŠTVO BANSKE HRVATSKE. DEMOGRAFSKA SLIKA BANSKE HRVATSKE U KONTEKSTU DRUŠTVENO-POVIJESNIH PROMJENA OD 1850. DO 1910. GODINE, EDUCA, ZAGREB 2009., 301 STR.

Istraživanju ekonomske povijesti nemoguće je pristupiti bez poznavanja povijesti stanovništva. Ekonomska povijest je integralni dio historije kao znanosti, ali je teoretski istodobno i integralni dio ekonomije. Ona proučava ekonomske strukture i procese te se bavi ekonomskim aspektom cjelokupnoga društvenog razvoja. Treba istaknuti da postoji više škola ekonomske historije. Jedna je sastavljena od povjesničara po struci i sljedbenica je (ili je dio) škole Anala, druga je francuska »kvantitativna ekonomska historija«, treća američka »nova ekonomska historija« (»kliometrija«).

Povijest stanovništva može se smatrati dijelom historijske znanosti, ali je i teorijski integralni dio demografije. Danas postoje najmanje dvije dominantnije »škole« u pristupu historijskoj demografiji: a) francuska škola (Ariès, Fleury, Goubert, Le Bra i drugi), koja je usredotočena na zapise iz crkvenih matičnih knjiga (metoda rekonstrukcije obitelji); b) engleska škola (Laslett i Hajnal), koja je usredotočena na zapise kao što su sekularni popisi i porezne evidencije. Osim tih dviju škola, valja izdvojiti i bogat doprinos povjesničara stanovništva iz Hrvatske.¹ Jedna od plodnijih povjesničarki stanovništva je Božena Vranješ-Šoljan. U svojoj najnovijoj knjizi »Stanovništvo Banske Hrvatske. Demografska slika Banske Hrvatske u kontekstu društveno-povijesnih promjena od 1850. do 1910. godine« daje značajan doprinos poznavanju povijesti stanovništva u drugoj polovici 19. i početkom 20. stoljeća. Nakon uvoda obrađuje problematiku Europe modernog doba te populacijske teorije. Za povjesničare stanovništva koji se bave izučavanjem razdoblja prije prvoga modernog popisa stanovništva 1857. važan je

¹ Od metodoloških tekstova valja izdvojiti: An Introduction to English Historical Demography, ed. E. A. Wrigely, London 1966.; J. D. Willigan, i K. Lynch, Katherine. Sources and Methode of Historical Demography, New York, 1982.; A. E. Imhof: Einführung in die Historische Demographie, München 1977.; L. Henry, M. Fleury, Des registres paroissiaux à l'histoire de la population. Manuel de dépouillement et d'exploitation de l'état civil ancien, Paris, 1956.; W. Kula, »Povijesna demografija. Demografija kao pomoćna povijesna znanost«. Acta historico-oeconomica Iugoslaviae, vol. 8, Zagreb, 1981., 17 - 79; V. Stipetić i N. Vekarić, Povijesna demografija Hrvatske. Zagreb-Dubrovnik, 2004.; M. Bertoša, Matične knjige - arhivsko vrelo o demografskim previranjima predindustrijske Europe, Vjesnik Državnog arhiva u Rijeci, 41/42, 1999./2000., 315 - 352; S. Krivošić, »Izvori za historijsku demografiju: djelomični brojevi i poimenični popisi stanovništva«, Arhivski vjesnik, 36, 1993., 159 - 170; B. Vranješ-Šoljan, Mjesto demografije u povijesnoj znanosti, Radovi Zavoda za hrvatsku povijest 22. Zagreb 1989., 303 - 309; A. Wertheimer Baletić, Stanovništvo i razvoj. Zagreb, 1999., 195 - 379; S. Bertoša, Život i smrt u Puli. Pazin, 2002.; K. Kaser, Popis Like i Krbave 1712. godine. Zagreb, 2003.; S. Krivošić, »Promjene u kretanju godišnjeg broja vjenčanja kao znak pojave oskudice hrane i gladi u Hrvatskoj tijekom XVIII. stoljeća«, Rad HAZU, knj. 30, 1991., 17 - 58; S. Krivošić, Stanovništvo i demografske prilike u sjeverozapadnoj Hrvatskoj u XVIII. i u prvoj polovici XIX. stoljeća. Varaždin, 1991.; N. Vekarić i suradnici, Vrijeme ženidbe i ritam poroda (Dubrovnik i njegova okolica od 17. do 19. stoljeća). Zagreb-Dubrovnik, 2000.

dio knjige koji govori o izvorima o stanovništvu prije modernih popisa. Autorica je iscrpno obradila popise stanovništva od 1857. do 1910. godine, odnosno demografske procese i strukture s analizama političkih i gospodarskih uvjeta u međupopisnom razdoblju.

Na kraju valja dodati autoričine riječi iz zaključnog razmatranja: »Demografski razvoj Hrvatske tijekom druge polovice 19. stoljeća ovisio je o razvojnoj dinamici širih gospodarskih i političkih struktura. Uzajamni odnos stanovništva i gospodarsko-političkih uvjeta djelovao je poput spojenih posuda: poticaji ili zastoji u politici i gospodarstvu trenutačno ili dugoročno odražavali su se u stanovništvu. Suvremena slika stanovništva Hrvatske zrcali stanje iz 19. stoljeća. Mnoga od današnjih demografskih obilježja imaju svoj korijen u razdoblju koje je istraženo i analizirano u ovoj knjizi.«

Hrvoje Petrić

Ekonomaska i ekohistorija
Economic- and Ecohistory

Časopis za gospodarsku povijest i povijest okoliša

Journal for Economic History and Environmental History

Volumen V. / Broj 5
Zagreb - Samobor 2009.
ISSN 1845-5867
UDK 33 + 9 + 504.3

Nakladnici / Publishers:

Društvo za hrvatsku ekonomsku povijest i ekohistoriju
Society for Croatian Economic History and Environmental History
Ivana Lučića 3, HR - 10000 Zagreb
tel.: +385/1/61-20-148, fax: +385/1/61-56-879

Izdavačka kuća Meridijani
p.p. 132, 10430 Samobor
tel.: 01/33-62-367, faks: 01/33-60-321
e-mail: meridijani@meridijani.com
www.meridijani.com

Sunakladnici / Co-publishers:

Sekcija za gospodarsku povijest Hrvatskog nacionalnog odbora za povijesne znanosti Zagreb
(moderator: Hrvoje Petrić)

Međunarodni istraživački projekti: »Triplex Confinium - Hrvatska višegraničja u euromediterranskom kontekstu« (voditelj prof. dr. sc. Drago Roksandić) i Triplex Confinium - »Hrvatska riječna višegraničja« (voditeljica: doc. dr. Nataša Štefanec) Zavoda za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Urednici / Editors-in-chief:

Hrvoje Petrić, Drago Roksandić

Uredništvo / Editorial Staff:

Dragutin Feletar, Željko Holjevac, Mira Kolar-Dimitrijević, Dubravka Mlinarić, Nenad Moačanin, Hrvoje Petrić, Drago Roksandić, Mirela Slukan Altić, Ivica Šute

Međunarodno uredničko vijeće / International Editorial Board:

Drago Roksandić - predsjednik (Zagreb, Hrvatska), Daniel Barić (Le Havre-Pariz, Francuska), Slaven Bertoša (Pula, Hrvatska), Zrinka Blažević (Zagreb, Hrvatska), Tatjana Buklijaš (Cambridge, UK), Boris Golec (Ljubljana, Slovenija), Hrvoje Gračanin (Zagreb, Hrvatska), Andrej Hozjan (Maribor, Slovenija), Halil İnalçik (Ankara, Turska), Egidio Ivetic (Padova, Italija), Silvije Jerčinović (Križevci, Hrvatska), Karl Kaser (Graz, Austrija), Isao Koshimura (Tokio, Japan), Marino Manin (Zagreb, Hrvatska), Christof Mauch (München, Njemačka), Kristina Milković (Zagreb, Hrvatska), Ivan Mirnik (Zagreb, Hrvatska), Mirjana Morosini Dominick (Washington D.C., SAD), Géza Pálffy (Budimpešta, Mađarska), Daniel Patafta (Zagreb, Hrvatska), Lajos Rácz (Szeged, Mađarska), Gordan Ravančić (Zagreb, Hrvatska), Marko Šarić (Zagreb, Hrvatska), Mladen Tomorad (Zagreb, Hrvatska), Jaroslav Vencalek (Ostrava, Češka), Milan Vrbanus (Slavonski Brod, Hrvatska), Zlata Živaković Kerže (Osijek, Hrvatska)

Grafički urednik / Graphic design:

Alojz Zaborac

Prijelom / Layout:

Meridijani, Hrvoje Herceg

Lektura / Language editing:

Aleksandra Slama i Dražena Santini

Za nakladnike / Journal directors:

Petra Somek, Hrvoje Petrić

ISSN:

1845-5867

Tisak / Print by:

Bogadigrafika, Koprivnica 2009.

Adresa uredništva / Mailing adress:

Hrvoje Petrić (urednik)
Zavod za hrvatsku povijest, Filozofski fakultet
Ivana Lučića 3, HR-10000 Zagreb
e-mail: h.petric@inet.hr

Tiskano uz potporu Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa RH i Koprivničko-križevačke županije
